

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1644/2019
10.06.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Гордане Комненић и Зоране Делибашић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Бајазит, адвокат из ..., против туженог Саобраћајног предузећа „Ласта” а.д. Београд, Профитна организација за приградски и међуградски саобраћај „Ласта” Смедеревска Паланка, ради исплате мање исплаћене зараде и уплате доприноса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 832/2017 од 30.11.2018. године, у седници одржаној 10.06.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 832/2017 од 30.11.2018. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 832/2017 од 30.11.2018. године и пресуда Основног суда у Великој Плани, Судска јединица Смедеревска Паланка П1 462/15 од 18.07.2016.године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани, Судска јединица Смедеревска Паланка П1 462/15 од 18.07.2016.године, ставом првим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу на име мање исплаћене зараде за период од 01.08.2002. године (погрешно написано 2202.године) до 31.04.2004. године и за период од 01.11.2009. године до 31.08.2010. године исплати новчане износе по месецима са законском затезном каматом и датумима каматног почетка као у њеном садржају, захтев да се обавезе тужени да за тужиоца за утужени период исплати износе мање исплаћене зараде, уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и доприносе за случај незапослености и за тужиоца сачини образац М4 и достави из Републичком фонду

за пензијско и инвалидско осигурање, а ставом другим изреке одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 832/2017 од 30.11.2018. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова насталих у поступку по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној применом члана 404. ЗПП, а ради уједначавања судске праксе.

Применом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/18) посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда, потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права.

По оцени Врховног касационог суда испуњени су законом прописани услови за одлучивање о ревизији тужиоца као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП, а због потребе уједначавања судске праксе, због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији тужиоца у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/18) у вези са одредбом члана 506. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/18), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, тужилац је у утуженом периоду био у радном односу код туженог, где је обављао послове саобраћајног диспечера. У том периоду тужилац је примио мању зараду од зараде радника који је обављао исте послове у Профитном центру „Београд“. Ова разлика настала је услед примене члана 27. Колективног уговора туженог, којим је прописано да се цена рада за најједноставнији рад утврђује за сваку профитну организацију према исказаном кварталном пословном резултату (доприносу запосленог по основу успеха у предузећу), а за стручне службе према кварталном пословном резултату Профитне организације у Београду, с тим што су таксативно одређени износи цене рада за сваку профитну организацију. На основу налаза и мишљења вештака финансијске струке од 14.03.2007.године и допунског налаза од 02.04.2008.године

утврђена је висина разлике између зараде запослених обрачунатих по ценама рада у Профитној организацији у Београду и цене рада коју је остварио тужилац обављајући послове у Профитној организацији у Смедеревској Паланци. Тужиоцу је исплаћивана за рада у мањем износу од зараде осталих запослених код туженог. Висину постављеног тужбеног захтева од стране тужиоца, тужени у току поступка није оспорио.

Одлуком Уставног суда У 25/2009 од 09.06.2010. године утврђено је да одредба члана 27. Колективног уговора туженог од 27.07.2002. године није у сагласности са Уставом и законом. Након доношења одлуке Уставног суда тужилац се није обратио туженом са захтевом у смислу члана 61. став 1. Закона о Уставном суду, ради измене појединачног акта. Закључком Уставног суда Уо 206/2013 од 10.02.2016. године одбачена је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности, као и законитости одредбе члана 1. и 4. Колективног уговора о изменама и допунама Колективног уговора саобраћајног предузећа „Ласта“ а.д. Београд од 22.09.2006. године, јер је поднета неблаговремено. Наведени Колективни уговор од 22.09.2006. године престао је да важи као интегрални део претходног Колективног уговора почев од примене Колективног уговора од 21.09.2010. године. Колективним уговором из 2010. године на другачији начин су била уређена питања која се односе на утврђивање цене за најједноставнији рад за сваку профитну, односно пословну организацију, чиме су престале да се примењују оспорене одредбе Колективног уговора од 22.09.2006. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати разлику зараде за утужени период, налазећи да тужени приликом обрачуна зарада запосленима није повредио одредбу члана 104. Закона о раду и да нема повреде ове одредбе у ситуацији када се утврди да цена рада за одређену профитну организацију зависи од њеног доприноса пословном успеху предузећа, односно доприноса запослених успеху предузећа, као и то да су тужиоцу све исплате у спорном периоду вршене у складу са важећом одредбом Колективног уговора, будући да у време исплате нису биле проглашене неуставним и незаконитим, те да је тужиоцу зарада исплаћена у складу са важећим одредбама општег акта и закљученим уговором о раду. Одлука Уставног суда делује ретроактивно и само под условом да је запослени тражио измену акта, а који доказ тужилац у току поступка није приложио, нити предложио доказе на ове околности, нижестепени судови су закључили да тужилац неосновано потражује разлику плате по наведеном основу.

Врховни касациони суд налази да тужилац у ревизији основано указује на погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 104. Закона о раду, прописано је да запослени има право на одговарајућу зараду, која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (став 1); да се запосленима гарантује једнака зарада за исти рад и рад исте вредности који остварују код послодавца (став 2); у случају да одлука

послодавца или споразум са запосленим, нису у складу са ставом 2. овог члана – ништави су (став 4); у случају повреде права на једнаку зараду, запослени има право на накнаду штете (став 5). Ставом 3. истог члана, одређено је да се под радом исте вредности подразумева рад за који се захтева исти степен стручне спреме, иста радна способност, одговорност и физички и интелектуални рад.

Наведена законска одредба подразумева да исти рад или рад исте врсте представља, између осталог и послове истог радног места, за које је послодавац предвидео одговарајући степен стручне спреме и радну способност, а запослени на том радном месту обављају исти физички или интелектуални рад и имају исти степен одговорности за свој рад. То би значило да је свим запосленима на истом радном месту, који код истог послодавца обављају исти посао, загарантована једнака зарада, што подразумева једнаку основну зараду, те послодавац ни општим актом, ни појединачном одлуком или уговором са запосленим, зараду запосленог не може регулисати на другачији начин. У супротном, таква одлука или одредба уговора би била ништава, што запосленом даје право да потражује накнаду штете у висини мање исплаћене зараде (члан 104. став 4. и 5. Закона о раду).

По оцени Врховног касационог суда нижестепени судови су погрешном применом материјалног права нашли да нема повреде одредбе члана 104. Закона о раду у ситуацији када се утврди да цена рада за одређену профитну организацију зависи од њеног доприноса пословном успеху предузећа, односно доприноса запослених пословном успеху предузећа, односно да од доприноса пословном успеху послодавца, сваке профитне организације зависи и цена рада, те да је та категорија промењива и зависи од остварених резултата рада, те да тужени као послодавац, примењујући ову одредбу и поступајући у складу са истом не вреднује различито исти рад. Ни различити финансијски резултати нити обим пословања профитних организација туженог, не представља основ који овлашћује туженог на поступање супротно члану 104. Закона о раду, већ се запосленима у профитним организацијаа туженог са бољим резултатима рада, може признати право на друге видове накнаде на основну зараду (у виду накнаде за прековремени рад или за посебно остварене резултате рада, стимулације, бонусе или друге видове накнаде) у смислу члана 105. став 1. Закона о раду.

У овом случају одредба члана 27. Колективног уговора од 27.07.2002. године, на основу које је тужиоцу била обрачунавана зарада и којом је прописано да се цена за најједноставнији рад различито одређује за сваку профитну организацију појединачно и наведени одређени износи цене рада за сваку профитну организацију, није у сагласности са Уставом и законом, што је утврђено одлуком Уставног суда У 25/2009 од 09.06.2010. године.

По оцени Врховног касационог суда, тужилац је правилно користио судску заштиту подношењем тужбе редовном суду, а да претходно није користио правно средство прописано чланом 61. став 1. Закона о Уставном суду. Да би се користио овај прописани пут неопходно је постојање коначног или правноснажног појединачног акта, а у овом случају појединачни акт о непризнавању права на

тражено увећање зараде за најједноставнији рад није донет. Осим Колективног уговора о изменама и допунама Колективног уговора саобраћајног предузећа „Ласта“ а.д. Београд од 22.09.2006. године који је на сличан начин уређивао начин обрачуна цене рада за најједноставнији рад (у односу на који је Закључком Уставног суда Уо 206/2013 од 10.02.2016. године одбачена као неблаговремена иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости члана 1. и 4.), а који је престао да важи као интегрални део претходног Колективног уговора почев од примене Колективног уговора од 21.09.2010. године и чиме су престале да се примењују оспорене одредбе Колективног уговора од 22.12.2006. године, ни Уставни суд није доносио одлуку о начину отклањања последица наведене неуставне одредбе Колективног уговора, већ је Закључком У-14/2011 од 02.04.2012. године Уставни суд одбацио захтев за отклањање штетних последица насталих услед примене неуставног општег акта (уз образложење да се штетне последице примене општих аката за коју је Одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности са Уставом и законом могу отклонити и у поступку пред надлежним судом у смислу одредбе члана 195. став 1. Закона о раду). Поред тога ни тужени као послоцавац није обезбедио извршење наведене одлуке Уставног суда за период неуставног и незаконитог обрачуна цене за најједноставнији рад у погледу обрачуна плате тужиоцу.

С обзиром на наведено, по оцени Врховног касационог суда причињена је тужиоцу штета, па је тужени дужан да ту штету накнади која је настала исплатом зарада по одредби члана 27. Колективног уговора, а која одредба Колективног уговора је проглашена неуставном и незаконитом и на основу које је тужиоцу утврђена цена рада за најједноставнији рад мања од цене рада за најједноставнији рад у другој организационој целини, односно профитној организацији.

Врховни касациони суд налази да су због погрешне примене материјалног права нижестепени судови пропустили да утврде да ли је спорни Колективни уговор о изменама и допунама Колективног уговора саобраћајног предузећа „Ласта“ а.д. Београд од 22.09.2006. године објављен на огласној табли туженог и да ли је ступио на снагу у смислу одредбе члана 196. Устава Републике Србије. Такође, пропустио је да утврди чињенице које се односе на висину тужбеног захтева тужиоца, као и колико износи разлика плате коју тужилац потражује, због чега су нижестепене пресуде укинуте на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење, ради утврђивања тих чињеница, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе изнете у разложима овог решења, након што поступи по овим примедбама донеће нову и закониту одлуку о тужбеном захтеву тужиоца.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**